ragyog; a 2. és 3-ik kék udvarban pedig ezüst grif ágaskodik, első jobb lábával három szál arany búzakalászt tartva. A paizs fölötti sisak koronájából szintén az előbbiekhez hasonló ezüst grif emelkedik ki, a három búzakalászt tartva. Foszladék jobbról aranyvörös, balról ezüstkék. [1])

A czímer némi hasonlatosságánál fogva valószinű, hogy a két család némi vérségi összeköttetésben áll. [2])

Rajcsan család. Trencsin megyei czímerleveles nemes. Armalisát Rajcsan János hirdetteté ki Trencsin vármegyében 1660-ban.

A nevezett megyei nemesi lajstromok szerint 1748-ban Imre élt Kis-Divinkán, s István Lietava-Lucskán; Dániel Zolnán, és Miklós Trencsin városában.

1768-ban Lietava-Lucskán István, Zolnán pedig János fiával Józseffel.

1803-ban Zolnán székeltek József és fia ifjabb József, Sztrecsnón János egy maga.

Különben megjegyzendő, hogy a nemes Gyurcsánszky családnak is egyik vonala viselte a „Rajcsán" nevet. [3])

Rajcsányi család. (Rajcsányi.) Nyitra vármegye legrégiebb törzsökös nemes családa és egyike azon igen kevés nemzetségeinknek, melyeknek eredetét a XI. századig izről izre okleveles kimutatással fölvihetni. Első tudható törzse Bokon Sz. István és I. András királyok korában (1000—1047.) élt. Ennek fia Bod 1080-ban Salamon király híve volt, s midőn az koronás fejedelme Sz. László által Mosonnál elfogatott, ezzel együtt Bod is Visegrád várába záratott. [4])

Bodnak fia volt Korus, Zala vármegye főispánja és Nyitra várnagya, ki egykor vadászat alkalmával István királyi herczeget, utóbb II. István név alatt magyar királyt, egy medve karmai közül szabadítá

---

[1]) Adami Scuta gentil. tomo X.

[2]) Raisz néven ismeretesek Miklós beszterczei születésű, ki 1600-ban Wittebergában tanúlt. Gáspár, ki Szepes-Sz.-Györgyön született 1704. febr. 8-án, 1727-ben Jenában tanúlt, 1729-ben lett papná. Sámuel, kinek atyja János, anyja Coroni Mária volt, született Zólyom-Lipcsén 1783. sept. 8-án, Nagy-Róczén volt ev. pap és kishonti senior, meghalt 1853-ban. L. Bartholomaeides Memoria Ung. p. 103. — Haan, Jena Hung. p. 50. és 130. Ezek közül Gáspár tán a szepesi Raisz családból származott.

[3]) Szontagh D. közl.

[4]) Turóczi krónikája, Schwandtner Scriptores Rerum Hungar. Ivrét. I. köt. 130. lap.

meg; mely s egyéb érdemeiért Nyitra megyében Illvos (másutt Illus) nevű földet kapta 1130-ban maga és fiai Betlehem és Echa részökre, [1]) mely helység nevéről Koros-nak neveztetett. Utódai utóbb ezen nevezetes esemény emlékére, a királynak a medvétöli megmentés történetét czímerökbe vették föl, mint erről alább lészen szó.

Echá-nak fia Móricz volt, kitől a kihalt Kórosy család (*lásd ezt*) származott.

Betlehem mind a tatárok bejövetele előtt, mind pedig ezek dúlása alkalmával IV. Béla királynak jeles szolgálatokat tett, és a futás alkalmával a király udvarához csatlakozott, mint ezen érdemeit IV. Béla király azon adomány levelében elősorolja, melyben 1244-ben Bethlehemnek, (ki ekkor Korosról irta nevét) Nyitra megyében Rajcsány földjét, Szeptencz-Ujfalu, Iluz, Dobozd, Szedelcsen, Kecth, Beke, Berencs, Lyuke, Omur és Lipovnok pusztákkal adományozta. [2])

Betlehemnek három fia volt: Péter nyitrai püspök, Drágh a ki Rajcsányról irta magát és az e nevű család őse lett, és Márk, ki Szeptencz-Ujfaluról irta nevét, s kinek fia Comes Samrák a Szeptenszky család alkotó törzse lett.

Draghtól 1255-ben az esztergami érseki-tized szedői perleszállitást követelnek. Fia négy maradt: Dénes, II. Bethlehem, II. Drágh és II. Péter és egy leánya Erzsébet Miklós bán hitvese. Amazok hárman 1298-ban Berencsi birtokuknak Fekete Demeter (Demetrius Niger) általi elfoglalása és egyéb okmányok lefoglalása ellen tiltakoznak.

1330-ban II. Péter és testvére Betlehem Rajcsány helységet kétfelé osztották. Ugyan ez évben Péternek, (ki trencsini Csák Máté

---

[1]) Fejér, Cod. dipl. Tomo II. p. 81. — Korosnak harmadik fiául említetik Paska, kitől a Lipovniczky stb. család eredeztetik; másutt Paska helyett Bek áll.

([2]Fejér, Cod. dipl. tomo IV. vol. 1. pag. 347,

ellen harczolt), fiaival Ipolylyal és Miklóssal a nevezett Rajcsány helységből Erzsébetnek Péter leányának, Dan nejének a leánynegyedet kiadják.

II. Bethlen és I. Péter 1325-ben birtokaikat Alsó-Korost, Kis-Zelesént, Illustat, jokfiának Koncsek Benedeknek 150 aranyban elzálogitják.

I. Dénesnek egy leánya maradt Judit, Aranyi Kakas mester hitvese, kiben ága megszakadt.

II. Bethlehemnek gyermekei voltak Jakab fejérvári prépost, és Klára Dereski Bálint főispán leánya. Ezekben ága kikalt.

Mint származtak Korostól a többi családok, a Korossy és Lipovniczky családoknál láthatni.

I. Péternek emlitett két fia közül I. Miklós két fiában Benedek és Bertalanban kihalt; szerencsésebb volt I. Péternek másik fia

Ipoly, ennek nejétől Baragyán családbeli leánytól két fia maradt: I. György és Tamás, ki a csehek elleni hadban esett el.

I. György Nyitra megye alispánja volt. Hitvesétől Mojtech Advigától öt fia maradt: Gergely, II. Dienes, I. János, Salamon és Mátyás. Ezek közül

I. Jánosnak felesége Elefánti Erzsébet volt, kitől fia I. István maradt. Ez Palásty Juliannától nemzé II. Györgyöt, ki állitólag Mohácsnál esett el, és Boldizsárt, ki Simoni Annától született gyermekei által a család tovább terjesztője lett; továbbá Katalint Baracskay Domokos-ét, és Orsolyát Patvaróczy Jánosnét.

Mielőtt a család egyes jelesebb tagjairól a nevezetesebb adatokat olvasnók, lássuk a családfát, [1]) a mint következik:

---

[1]) Lásd Rajcsanyi fölperessége alatt Sipeky ellen folyt tablai perében, továbbá Rajcsányi Ádámnak Koros végett az Ujfalusiak ellen folytatott curiális perben, hol a Kórossy család nemzékrende is látható, továbbá Bél M. Notitia nova Hung. IV. p. 452. és Lehoczky Stemmat. li. 324. némi hibákkal; végre Genaal. Authent. tomo. I.

I. tábla.

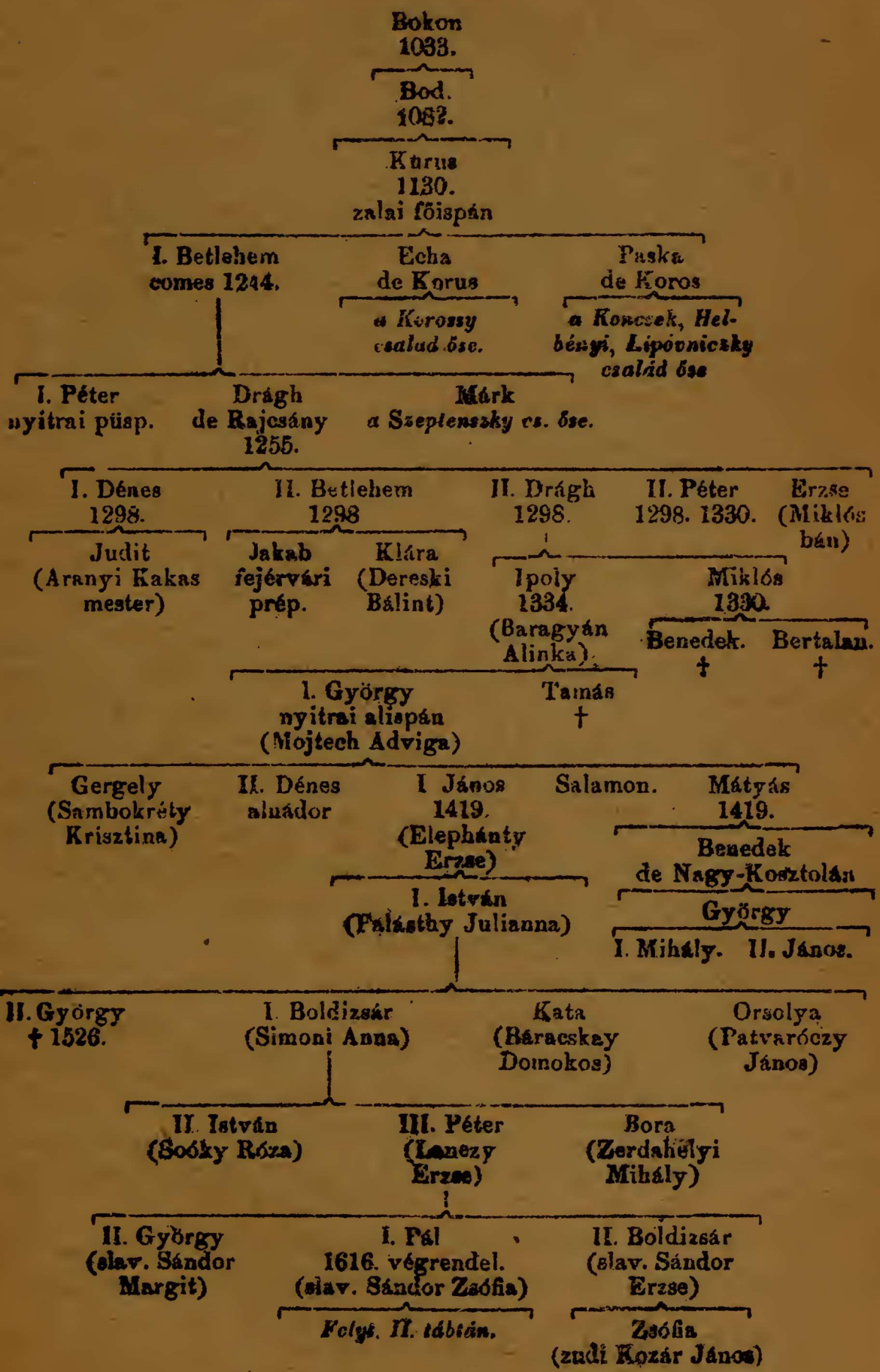
Bokon
1033.
Bod.
1082.
Kurus
1130.
zalai főispán
I. Betlehem
comes 1244.
Echa
de Korus
a Korossy
család őse.
Paska
de Koros
a Konczek, Helbényi, Lipóvniczky
család őse
I. Péter
nyitrai püsp.
Drágh
de Rajcsány
1255.
Márk
a Szeptenszky cs. őse.
I. Dénes
1298.
II. Betlehem
1298
II. Drágh
1298.
II. Péter
1298. 1330.
Erzse
(Miklós
bán)
Judit
(Aranyi Kakas
mester)
Jakab
fejérvári
prép.
Klára
(Dereski
Bálint)
Ipoly
1334.
(Baragyán
Alinka)
Miklós
1330.
Benedek.
†
Bertalan.
†
I. György
nyitrai alispán
(Mojtech Adviga)
Tamás
†
Gergely
(Sambokréty
Krisztina)
II. Dénes
aluádor
I. János
1419.
(Elephánty
Erzse)
Salamon.
Mátyás
1419.
Benedek
de Nagy-Kosztolán
György
I. Mihály.
II. János.
I. István
(Pálásthy Julianna)
II. György
† 1526.
I. Boldizsár
(Simoni Anna)
Kata
(Báracskay
Domokos)
Orsolya
(Patvaróczy
János)
II. István
(Soóky Róza)
III. Péter
(Lanczy
Erzse)
Bora
(Zerdahélyi
Mihály)
II. György
(slav. Sándor
Margit)
I. Pál
1616. végrendel.
(slav. Sándor Zsófia)
II. Boldizsár
(slav. Sándor
Erzse)
Folyt. II. táblán.
Zsófia
(zudi Kozár János)

II. tábla.

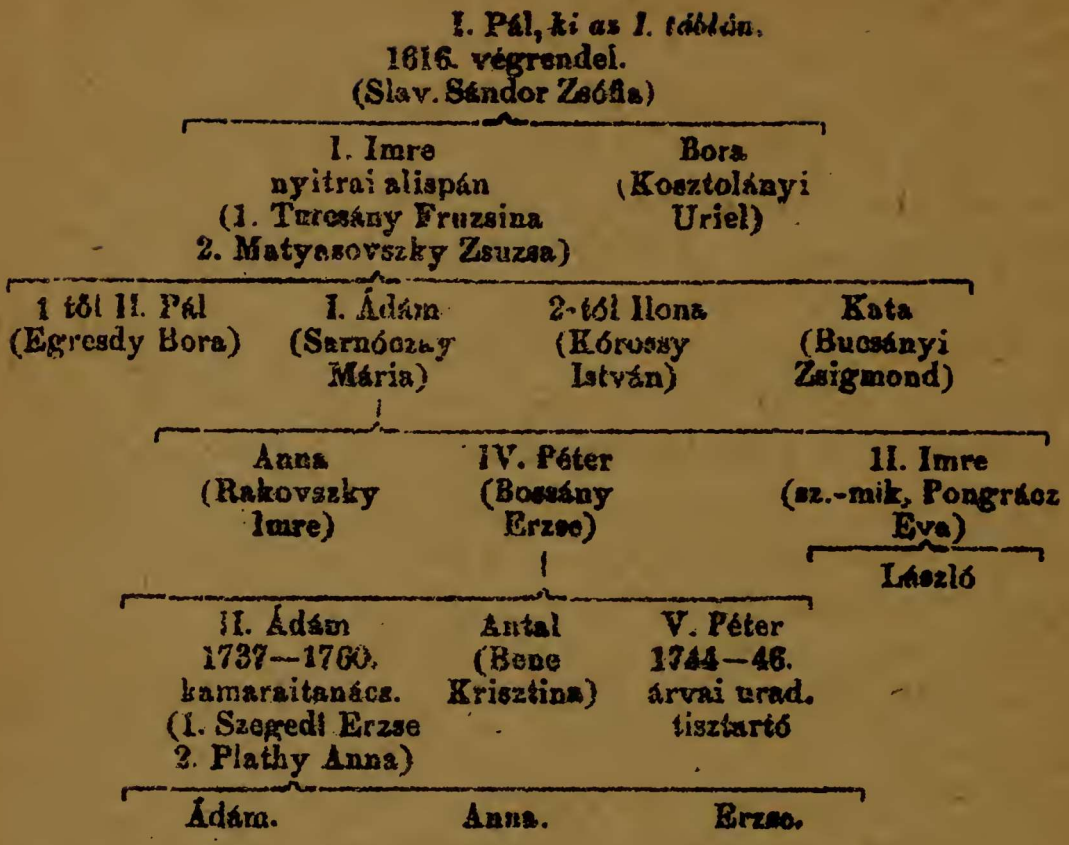

I. Istvánnak négy gyermeke közül I. **Boldizsár** lett a család tovább terjesztője. Fiai és unokáiról nincs mit mondanunk. Egyik unokájának I. Pálnak fia I. **Imre** Nyitra vármegye alispánja volt. Ennek első nejétől Turcsányi Fruzsinától többi közt fia I. **Ádám**, ennek IV. **Péter** nevű fiától egyik unokája Antal 1742-ben tartományi biztos; a másik II. **Ádám** 1737—1760. körül kir. kam. tanácsos és leveltárnok, [1]) különösen a családi leszármazások tanának terén is fáradozott és kéziratban több család kidolgozott és szerkesztett nemzékrendét hagyta hátra: nem kevesebb szorgalommal gyüjtött okmányokat is. Meghalt 1760. táján. Nála nemzékrendünk megszakad. Csak gyanítanunk lehet adatok hiányában, hogy második neje is volt, és ettől voltak volna gyermekei **Ádám**, **Anna**, **Erzse**, mint táblázatunkon neve alatt állanak. II. Ádámnál megszakad családfánk, daczára, hogy a család jelenleg is él, és birja többi az ősi Rajcsány helységet is. De a mai nemzedéket értesítés hiányában összekötni és meg nevezni nem állt hatalmunkban.

Azt sem tudjuk megmondani, a családból-e (vagy a följebb tárgyalt Rajcsán családból származott-e azon Rajcsány **Sámuel**, kinek a

[1]) Bel M. Not. Nova. p. IV. p. 452.

mult század közepén neje nagyréti Darvas Mária volt, és ettől leányai Mária Horváthy Mihályné, és Borbála Sebestyén Jánosné maradtak.

Az bizonyos, hogy e rajcsányi Rajcsányi család e századbeli ivadékai közül való volt R. Bálint, ki az ősi Rajcsányban lakott, és Nyitra megyének 1824-ben már másod, 1825-től 1837-ig pedig egyedüli főügyésze volt, és 1827-ben a Ludoviceára 100 ftot adakozott. [1])

A család czímere — mint följebb a metszvény ábrázolja — a paizs kék udvarában a földön heverő király vörös magyar ruhában, arany övvel, fejéről a lehullott arany korona mellette hever, fölemelt jobb kezét egy fa alatt ágaskodó medve első lába karamaival fogja, a király lábainál egy vitéz áll, magyar ruhában vörös nadrág, fehér kurta atilla-dolmányban, fején prémes vörös kalpag van, kétkézre fogott kivont kardjával a medve fejére látszik a vágást mérni, feje fölött balról ezüst csillag ragyog. A paizs fölötti sisak koronájából szintén olyan kalpagos magyar vitéz köldökig emelkedik ki, testszinű dolmányban, vörös övvel, jobb kezében kivont kardhegyén medve fejet tartva. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös. [2])

Megjegyzendő még, hogy az I. táblán álló György ágán, mely Nemes-Kosztolányban birt, I. Jánosnak fia volt János, I. Mihálynak pedig fiai Gábor és Gáspár, ez utóbbinak Mátyás és György, ennek János és György jesuiták. [3])

Rajcsy család. Bars vármegye nemes családai sorában említi Fényes E. Geographiájában.

Rajakovich család. Rajakovich Márk 1801-ben I. Ferencz királytól kapta czímeres nemes levelét. [4])

Czimere a paizs kék udvarában vízirányosan végig vonúló két arany pólya, a paizs alyján zöld pázsiton egy fehér liliom virít, fölötte vörös szerszámos lovon páncélos, sisakos, melyen vörös strucztoll leng, vitéz ül, jobb kezében kivont kardot tartva. A paizs fölötti sisak koronájából páncélos férfikar nyúlik ki, arany markolatú pallóst tartva, két oldalról két arany s fekete strucztoll leng. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

Rajeczky család Turócz vármegyei család, 1722-ben élt közülök Rajeczky János.

---

[1]) 1827 : 18 és 1836 : 39. törv. cz.
[2]) Burgstaller, Collectio insignium etc.
[3]) Bel M. id. m. IV. p. 452. a táblán.
[4]) Adami, Scuta gentil. tomo X.